

Aki időt nyer, életet nyer

Új diagnosztikai laboratórium Budapesten

A rosszindulatú daganatok napjainkban is az egyik legnagyobb problémát okozó megbetegedések. Bár számos fajtájára hatásos gyógymódot dolgoztak ki a szakemberek, a gyógyulás mégsem ennek megfelelően alakul. Sok más tényező mellett ennek egyik oka, hogy sok esetben a diagnózis már csak akkor születik meg, amikor a folyamat meglehetősen előre haladt. Pedig a rosszindulatú folyamatok korai felismerése és az idejében történő terápiás beavatkozások jelentős mértékben növelik a teljes gyógyulás vagy az élet meghosszabbításának esélyeit. A korai felismerés, a folyamatos nyomon követés különösen indokolt daganatos megbetegedéssel egy vagy több alkalommal már kezelt egyéneknél, mivel a nem tumorszelektív daganatterápiás (?) kezeléseket következményei potenciális veszélyt jelenthetnek az újabb daganat kialakulása szempontjából. Különböző laboratóriumi vizsgálatok elvégzésével a kezelőorvosok részére komoly segítség nyújtható, mivel az eredmények megkönnyítik az orvos szükség szerinti, további célirányos vizsgálatainak elvégzését.

Dr. Tulok István gyógyszerész és munkatársai az elmúlt év végén minőségbiztosítás és akkreditálás után megnyitottak egy diagnosztikai laboratóriumot Pronuk Diagnosztika Főváros néven a Fiumei út 7. szám alatt. Ebben a laboratóriumban enzimatikus tumormarker-vizsgálatok mellett elvégzik a hematológiai, klinikai-kémiai, klinikai-biokémiai vizsgálatokat is. Minden onkológusnak az a vágya, hogy a rosszindulatú folyamatokat a lehető legkorábban felfedezzék – mondta Tulok István, a labor szakmai vezetője. A korai felfedezés nagymértékben megnöveli a teljes gyógyulás esélyeit. A szokásos szűrési eljárások – tüdőszűrés, nőgyógyászati szűrés, hereszűrés és mások – egy-egy szervet céloznak meg, de olyan vizsgálat, amely egy alkalommal felvilágosítást nyújt arra nézve, hogy hány daganat fordul elő a szervezetben, pillanatnyilag nem ismert a nemzetközi szakirodalomban. Vizsgálataink vérből történnek – folytatja Tulok István –, de nem a daganatsejtek által termelt anyagokat mutatjuk ki, amit egyébként a hagyományos tumormarker-vizsgálatok képviselnek, hanem a daganatsejtek termeléséhez vezető anyagcsere-folyamatokat vizsgáljuk. Ez azt jelenti, hogy még mielőtt a daganat kialakulna, már előtte vannak olyan anyagcsere-változások, amelyek nyomon követhetők, és amelyek igazolják, hogy itt lehet rosszindulatú folyamat is. Tekintettel arra, hogy különböző daganatos megbetegedések különböző mértékű anyagcserezavarokat okoznak, ezért a daganatra jellemző anyagcsere-folyamatot vizsgáljuk. Ez az onkológiai gyakorlatban nem probléma, mert attól függően, hogy milyen daganatról van szó, annak megfelelő vizsgálatokat végzünk. De ha ezt a vizsgálatrendszert szűrésre akarjuk felhasználni, akkor gyakorlatilag az összes ismert és általunk alkalmazott módszert el kell végezni. A sok vizsgálatból kiderül, hogy melyik daganatos megbetegedésre utal. Gyakorlatilag a daganatos megbetegedések 90 százalékát két-három hónappal korábban föl lehet fedezni. Ennek az óriási jelentősége, hogy még a klinikailag tünetmentes periódusban vagy akkor,

amikor a betegnek még csak diszkomfort érzése van, felhívhatjuk az orvos figyelmét arra, hogy olyasvalami történik a szervezetben, amivel érdemes foglalkozni – mondja Tulok doktor.

Vizsgálataikat a biztonság kedvéért három lépésben végzik el: teljes hematológiai (vérkép, vörsvértest, hemoglobinnal stb.) és teljes biokémiai vizsgálat (májfunkció, vesefunkció, lipid-miával kapcsolatos vizsgálatok, húgysavszint, vastransfer stb.), a harmadik lépés pedig az enzimatikus tumormarker-vizsgálatok. Ez elvileg azt jelenti, ha bárkinek bármilyen diszkomfort érzése van, akkor bemegy a laboratóriumba, ahol meg tudják mondani, hogy ezt egy egyszerű hematológiai eltérés, valamilyen szervfunkciós zavar okozza – vagy pedig az utóbbiak mellett egy olyan elváltozás van, ami rosszindulatú folyamat gyanúját kelti. A laboratóriumban nem diagnosztizálnak, ez a kezelőorvos feladata, de felhívják a beteg figyelmét, hogy azonnal orvoshoz kell fordulnia, mert valami olyasmi történik a szervezetében, amit mindenképpen ki kell vizsgálni. Ennek különösen nagy jelentősége van abban az esetben, amikor egy vagy több daganattal kezelték már a beteget, de elmarad a szoros onkológiai kontroll. Ilyenkor az eredmény felhívja a figyelmet egy újabb rosszindulatú folyamatra – vagy éppen ellenkezőleg, megnyugtató a beteget, hogy pillanatnyilag minden rendben van. Az utóbbi esetben nagy pszichés nyomástól szabadítják meg a páciens, ami jótékonyan befolyásolja a gyógyulást is.

A betegek folyamatos követése sehol a világon nincs megoldva, de ezzel az új diagnosztikai módszerrel – ha a beteg évenként, félévenként megjelenik a vizsgálaton – meg tudják mondani, hogy előreláthatólag az elkövetkezendő három-négy hónapban történik-e a beteggel valami vagy sem. Ez a szűrővizsgálat az első a világon, amelyik anyagcsere-folyamat-zavarok felderítésével foglalkozik, mert sehol a nemzetközi szakirodalomban ilyen nem lehet találkozni – tájékoztatott a laboratórium szakmai vezetője. Sokan érdeklődnek Kanadából, Indiából, Grúziából, Floridából a módszerünk iránt. Olyan eset-

ben is nagy jelentősége van ennek a szűrésnek, amikor valakinek a családjában több esetben előfordult már daganatos megbetegedés.

A rosszindulatú daganatok megelőzésére igen sok alternatív készítményt használnak az emberek. Ezeknek a készítményeknek a hatásszállására semmiféle bizonyíték sincs. Az új diagnosztikai laboratóriumban eldönthető ez is, mert ha valamilyen célból daganatos betegeknek alkalmaznak egyfajta készítményt, meg kell jelenjen a daganatos megbetegedésre jellemző anyagcsere-változás. Ha a készítmény valóban hatásos, jó irányba módosítja a kóros folyamatokat, akkor mondható, hogy a kérdéses szer hatékony. Ha nem, akkor teljesen fölöslegesen alkalmazták gyógyításra.

A laboratórium a veszprémi kórházzal klinikai együttműködésben dolgozik, de folyamatban van közös munka a HIETE (Hajnal Imre Egészségtudományi Egyetem) sebészetiével is. A terápiakontroll szempontjából van nagy jelentősége az együttműködésnek, mert a vizsgálatokkal 24 órán belül eldönthető, hogy a kezelés hatékony-e vagy sem. A klasszikus tumormarkerek vizsgálatánál mint fehérje jellegű anyagnak, a markernek felezési ideje van, tehát a marker től függően csak 1-5 napon belül tudják megmondani, hogy a kezelés eredményes volt vagy sem. Terápiarezisztencia esetén előfordulhat, hogy a beteget öt napig fölöslegesen kezelik egy olyan citosztatikus (sejtosztódást gátló) készítménnyel, amely a betegnek nem jó, viszont a szervezetét tönkretetheti. Az új vizsgálati rendszer lehetőséget ad arra, hogy 24 órán belül el lehessen dönteni: érdemes-e folytatni a kezelést vagy meg kell szakítani.

Tulok István elmondása szerint a diagnosztikai módszertük mintegy 99 százalékában eredményes, mivel multiparametrikus (sokfaktoros) vizsgálatok, vagyis 8-9 enzimet és tumormarkert határoznak meg a többi rutinvizsgálat mellett; ez összesen 48-50 vizsgálatot jelent. Az immunhiányos állapotot is ki tudják mutatni, ami legalább 40féle betegségben fordul elő. Különösen jól működik ez a vizsgálati rendszer az emlődaganatoknál, vastagbél- és gyomordaganatoknál, máj-, tüdő- és nőgyógyászati daganatoknál. De kimutathatók a csonttátek és mellette a csonttritkulás is, ami már népbetegség.

A laboratórium két vállalkozó finanszírozásából jött létre. A vizsgálatokat egy megbízott labororvos vezeti, Tulok István a szakmai vezető, ő felelős minden szakmai tevékenységért, vannak asszisztensek, biológus mérnökök és vegyészmérnökök. Vizsgálatra bárki jelentkezhet, egy teljes vizsgálat anyagi vonzata 20 000 forint. Sok vállalat jelentkezett már úgynevezett menedzser szűrésre. Minden olyan információt meg tudnak adni a betegnek, ami vérből kimutatható. A szakma nagyon pozitívan fogadta a laboratórium megnyitását, hiszen a kezelőorvosnak megkönnyíti a helyzetét, ha visszaigazolja, hogy a terápia eredményes volt-e, emellett felhívja a figyelmét egy esetleges újabb tumor jelentkezésére.

(hankó)